

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

Lokalhistorisk Samling

Kamillevej 10

2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 45

www.bibliotek.taarnby.dk

Klik på Lokalhistorisk Samling

Åbningstider:

Mandag 15.00 - 19.00

Tirsdag 12.00 - 16.00

Fredag 12.00 - 15.00

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på:

Kastrupgårdsamlingen

"*Midt på Amager*"

&

"Kastrup Glas"

Åbent Tirsdag til søndag

14.00-17.00

Onsdag tillige

14.00-20.00

Plyssen

Amager Strandvej 350:

**Permanente og
skiftende udstillinger**

Åbent Lørdag og søndag

13.00-16.00

MÅNEDSBLADET
Glemmer du

I lære

Forsideillustration:

Glasmaker Kaj Olsen opfandt sammen med Hugo verdens første glasorkester i 1934.

Her demonstrerer Kaj Olsen glastrumpeten for beundrende børn i 1958.

Instrumenterne kan ses og høres på arkivets glasudstilling på Kastrupgård.

I denne udgave af "Glemmer du" er der hentet inspiration fra:

- Erindringer fra Kaj Olsen, Kuno Madsen og Aksel Thyge Johansen. LKS
- Tårnby Tekniske Skoles Arkiv. LKS

ISSN 1397-5412

Glemmer du er udgivet af: Tårnby Kommunebiblioteker, Lokalhistorisk Samling

Skrevet og redigeret af: Inger Kjær Jansen

Layout: Vicky Bonde

Aksel Thyge Johansen har, som Kuno Madsen, haft en karriere som piccolo i lufthaven

Jeg havde min barndom på strandvejen nær lufthavnen og jeg tilbragte meget fritid samme sted, så da jeg i foråret 1935 skulle have mit første job, blev jeg piccolo i D.D.L. - Det danske Luftfartsselskab. Arbejdet bestod i at hente og bringe passagerlister m.m. fra flyene, hente telegrammer, hjælpe med bagage og gå til hånde hos toldvæsnet.

Vi var 3 unge mænd i uniform: Mørkeblå benklæder og trøje med marinehue. Personalet i D.D.L. var vel dengang på 26-30 personer, som vi lavede kaffe og the til i pauserne. Antallet af fly var vel meget begrænset, men der var svenske A.B.A., tyske Lufthansa, KLM fra Holland, Sabena fra Belgien og Air France. Vi havde bl.a. vandfly fra Oslo via Kastrup til Travemünde.

Vintertrafikken var mindre og personalet mindre, så jeg fik arbejde på Kastrup Glasværk til foråret 1936.

Jeg fik læreplads som glassliber. Der var startet en ny virksomhed på Saltværksvej i de gamle bygninger hvor senere Bates Sækkefabrik boede.

Københavns Glasfabrik, som firmaet hed, var flyttet til Kastrup fra Kløvermarken og der blev satset på Glasværk, men virksomheden nåede aldrig så langt. Glassliberiet beskæftigede 13 svenske og en dansk glassliber.

Jeg havde en god alsidig læretid, men da det kneb med råvarer fra Tyskland og Bøhmen var der stop i produktionen og jeg blev beskæftiget med rengøring, lagerarbejde og bykørsel til kunderne, isenkræmmere og glashandlere med regninger i hele Københavnsområdet.

Kort efter min udståede læretid var jeg marinesoldat i 1941-42 og derefter var jeg på Holmegårds Glasværk 1943-46 og derefter på Kastrup Glasværk og igen Holmegård Glasværk og derefter på større og mindre virksomheder inden for branchen, men blev træt af den meget skiften på arbejdspladser og fik comeback i SAS-Cargo i 1968, hvor jeg sluttede i 1988.

Kastrup Lufthavn. En Fokker 12 er landet foran administrationsbygningen.
Foto: ca. 1936.

spitalet kom mester ind og så til mig. Så fik jeg lønforhøjelse til 10 kr. om ugen.

Mens jeg gik hjemme skulle jeg begynde på Teknisk Skole. Skolen lå ved Korsvejen og man skulle gå eller løbe derop det var jo lige efter krigen, så cykler havde vi ikke. Men da det blev vinter og snevejr og sneen ikke blev fjernet så lånte vi, Svend Madsen og jeg, min mors cykel. Jeg havde en kælk og den bandt vi efter cyklen. Vi skiftedes til at træde cyklen og sidde på kælken. Det gik stærkt.

Vi gik på skolen 3½ - 4 år fire gange om ugen fra kl. 17.30 til 20. Det var en hård tid, på arbejde fra 7-16, hjem og vaskes, klædes om, spise og så af sted.

Vi fremstillede som nævnt landbrugsmaskiner, selv om de var små. Så lavede vi forskellige reparationer rundt omkring. Jeg kan huske jeg blev sendt op til Bernhard Larsen (gården ved Diget 28) for at reparere hans rulle. Den stod oppe på loftet, der var gået en tand af et af tandhjulene, Jeg fik sat et par stifter i og så kunne de få rullet deres tøj igen...

Læretiden var ved at være ovre, så der skulle laves et svendestykke. Jeg skulle lave en lille opmærkerdonkraft, samt smede et par mejsler på drejebænken. Det gik rigtig fint, jeg fik "særdeles vel udført". Jeg var nu maskinarbejder i næsten 1 år, lønnen var 3,85 kr., i timen. Men så skulle jeg ind og være soldat..

I lære

Indledning

Læringsuddannelsen går tilbage til middelalderen. De enkelte lav havde love med bestemmelser for læretidens varighed, løn, antallet af lærlinge og udstedelse af svendebrev. Dengang skulle lærlingene endvidere dokumentere, at de var født indenfor ægteskab.

Læretiden varierede mellem 3-7 år, men i midten af 1800-tallet var den normalt 4-5 år.

For landbruget blev der i 1820 oprettet en særlig lærlingelinstitution, der anbragte sønner af bønder på en treårig læretid hos fremtrædende landbrugere. Desuden kunne man få en landvæsensuddannelse på godser og større gårde.

Gennem tiden er der sket forandringer på området. I 1889 kom f. eks. Lov om lærlingeforholdene, der bl.a. for første gang nævnte kvindelige lærlinge og havde forbehold overfor skadeligt arbejde m.m.

Datidens lærlinge blev som regel dygtige til deres fag men de kunne sjældent læse og skrive særlig godt. Derfor blev der fra midten af 1800-tallet oprettet tek-

niske skoler, i Tårnby Kommune dog først i 1928.

Kaj Olsen fortæller om sin læretid på Kastrup Glasværk

Det varede ikke længe, før vi hyttedrenge fandt ud af, at vores løn var temmelig lille, og vi mente, at en strejke måtte organiseres, hvis vi ikke fik noget mere end de 12 kr., vi havde om ugen.

Vi indkaldte samtlige hyttedrenge til et møde i middagspausen, og blev her hurtigt enige om at forlange 1 kr. mere i ugentlig aflønning, altså i alt 13 kr. - og i modsat fald ville vi strejke. Vi skulle så have et udvalg på tre medlemmer til at forelægge vore krav for driftsbestyreren. Men valget til dette udvalg gik imidlertid knap så hurtigt. Der var ingen, der rigtig havde tid til at påtage sig hvervet, eller der var andre ting i vejen herfor. Selv måtte jeg være klar til at påtage mig opgaven, da jeg havde råbt højest, - og desuden var den virkelige ophavsmand til

Tårnby Tekniske Skole på Tårnbyvej 5. Foto: 1945.

forslaget. Nå, langt om længe fik vi - efter megen diskussion - valgt de øvrige to medlemmer, således at udvalget var klar til at forelægge vort krav for driftsbestyreren, - og skulle jeg love at føre ordet!

Jeg var nu ikke så stolt, som jeg gav det udseende af, idet driftsbestyreren, som vi skulle tale med, var en meget streng og hoven mand, - og desuden kendte han mig i forvejen fra noget med æbler i hans have. Endelig kom hertil, at jeg - før jeg blev hyttedreng - havde mødt ham en dag, hvor jeg havde en cigaret i munden, - ved den lejlighed gav han mig en øretæve, så cigaretten røg ud af munden på

mig. Så stolt over opgaven var jeg så vist ikke nu!

Tiden gik fantastisk hurtigt i hytten den dag, det blev alt for snart fyraften, - og nu samlede drengene sig for at se, når vi - udvalgte - gik ind på kontoret. Jeg var sandelig ikke glad for situationen, og jeg tænkte: Gid fanden havde den krone. - Vi talte først lidt om, hvad der skulle siges, når vi kom ind, men inden jeg fik banket på døren, udbrød den ene af mine to kammerater: "Jeg skal på lokummet", og så var han pludselig væk. Jeg skyndte mig at banke på døren, inden den anden også ville forsvinde, - og vi trådte ind.

Fogelstrøms smedje Ved Stationen 28.

På billedet ses fra venstre: Smedemester Peter Fogelstrøm, Tønnes Tønnesen, Jens Fogelstrøm (søn af Peter Fogelstrøm), Vilhelm Nielsen, H. Sørensen.
Foto 1920.

værkstedet. Selve værkstedet var langt og smalt, for enden var en trappe op til 1. sal til et lille værelse. Der var en filebænk med 2 skruestikke og en lille drejebænk og en lille bænkboresmaskine. Deroppe på 1 sal skulle jeg være sammen med mesters søn Erik Fogelstrøm. Vi filede og borede og skar gevind. Vi fremstillede havevandere, såmaskiner, gødningsspredere og hjulhakker at sammen

til at betjene med hånden. Det hele blev sendt op til A. Hansens Frøhandel og blev solgt derfra.

Jeg havde kun været i lære i 6 måneder, så fik jeg blindtarmsbetændelse og blev opereret. Men det var ret slemt, så jeg lå på hospitalet i 2 måneder og gik hjemme 1 måned.

Min løn var gået meget ned da jeg kom i lære fra 35 kr. til 6 kr. om ugen men mens jeg lå på ho-

motors Fokker, som fløj til til Bornholm.

Det var en skøn tid, jeg havde en fin uniform og skråhue.

Efter sommeren stod Kuno uden job igen men fik tilbudt et nyt hos fragtmand Helge Poulsen i Kastrup. Hans medhjælper, Tage Madsen, var flygtet til Sverige, så han havde brug for Kuno. Lønnen var god 50 kr. om ugen. Kuno fortæller videre:

Men det var slid og slæb. En dag blev jeg sendt til lufthavnen efter nogle brintflasker, nogle store stålflasker der vejede ca. 70 kg pr. stk. Vi havde en 3 hjulet cykel som jeg skulle køre flaskerne på, Men der var 8-10 stk. så cyklen var ved at falde sammen. Jeg kunne ikke træde cyklen, jeg kunne knap nok skubbe den. Da jeg kom hjem stod Helge og ventede og spurgte hvor fanden jeg blev af, vi skulle af sted til fragtmandshallen. Jeg blev så gal på ham og sagde at han selv kunne køre hans lort for nu gik jeg hjem, jeg skulle have frokost.... - Jeg tog mig god tid og efter en lang frokost gik jeg derover. Han undskyldte, men jeg sagde han aldrig skulle byde mig det mere.

Jeg husker at der ved juletid var meget at køre med, alle fik pakker fra Jylland og Fyn, de skulle ud

samme dag, da det gerne var ænder og flæsk. En af de dage jeg kom hjem kl. 23 faldt jeg i søvn over maden. Næste dag talte min far med Helge og sagde det var en for lang arbejdsdag for en dreng på 14 år. Vi kørte en del for Noack Akkumulator nede på Kastrup Havn, så en dag spurgte jeg formanden om han kunne bruge mig som arbejdsdreng.

Og her fortsatte Kuno Madsen sit arbejdsliv en tid.

Jeg blev ansat hos Noack, men nu var lønnen ikke 50 kr. men 35 kr., på akkord. Jeg var meget glad for at komme til arbejde fra 7-16, så var der tid efter fyraften til at bade på badeanstalten

En dag min far havde været til brandøvelse kom han hjem og fortalte at Niels Fogelstrøm havde spurgt om jeg havde lyst til at komme i lære som maskinarbejder hos ham. Det var svært for mig for på Noack holdt jeg meget af at være, de var så flinke alle sammen. Lige efter jul 1944 var min far og jeg ovre for at tale med Niels Fogelstrøm om hvornår jeg skulle begynde. Vi blev så enige om jeg skulle komme den 9.1. 1945.

Jeg skulle møde hver morgen kl. 6. Det første jeg skulle lave var at tænde op i kakkelovnen, der stod i

Driftsbestyreren stod lige indenfor døren, - med meget alvorligt ansigt, - og han spurgte barsk: Hvad vil I? Jeg havde den største lyst til at forsvinde, men jeg strammede mig op og sagde: Vi ville spørge, om der var mulighed for at få lidt mere i løn? - Alt det andet, jeg havde tænkt mig at sige, havde jeg fuldstændig glemt. Vi stod begge lige indenfor døren, klar til at stikke af, mens vi ventede på svaret, som jo kun kunne blive et "nej". Driftsbestyreren kiggede lidt på mig, så smilede han, (hvilket jeg aldrig havde forestillet mig, at han kunne), og så spurgte han: "Hvor meget havde I tænkt Jer?" - "En krone mere om ugen", svarede jeg.- "Så siger vi det", replicerede han. Jeg fik sagt "tak", og så skyndte vi os ud ad døren.

Da vi kom uden for, blev vi enige om at trække tiden lidt ud, før vi fortalte de andre om, hvad vi fik ud af det. Der var ingen grund til de skulle forstå, at det kunne gå så let. Vi gik så en tur i havnen, mens vi aftalte hvad vi skulle fortælle dem.

Oppe i stranden mellem glasværket og Strandvejen var alle hyttedrengene forsamlede for at vente på resultatet. Vi kom ganske roligt spadserende, og vi så temmelig al-

vorlige ud. Drengene betragtede os let hånlige, og flere af dem kundgjorde, at de godt vidste vi ikke havde kunnet klare den, - og de skulle altså ikke være med til at strejke nu.

Vi fortalte dem så, hvor svært det havde været at forhandle, og at driftsbestyreren havde givet os et klart "nej". - Men så havde vi fortalt ham nogle sandheder, - og langt om længe var han gået med til at give os 1 krone mere om ugen. - Nu fik piben en helt anden lyd. Der blev råbt hurra for os, - og vi brystede os!

Det var min første lønforhandling.

Efter denne vel overståede og økonomiske set gode forhandling varede det ikke længe, før hyttedrengene kom og spurgte mig om vi ikke skulle prøve en gang til. Jo, sagde jeg, det kan vi da godt, men så skal der vælges andre til at føre forhandlingerne denne gang!

Oppe i stranden mellem glasværket og Strandvejen var alle hyttedrengene forsamlede for at vente på resultatet. Vi kom ganske roligt spadserende, og vi så temmelig al-

Det at stå i lære hos sin egen far, er både godt og dårligt. Min far var en god og retfærdig mand,

som jeg altid har set op til og benyttede som forbillede. Hvis jeg stod over for et vanskeligt spørgsmål, eller skulle tage en beslutning i en eller anden anledning, tænkte jeg altid: Hvad ville far have gjort i dette tilfælde? - og jeg er overbevist om, at det har hjulpet mig mange gange her i livet.

Men en anden ting er den omstændighed at stå i lære hos sin far, det kan godt virke hæmmende på en dreng i forholdet til kammeraterne. Man er på forhånd udelukket fra meget af det, der skal foregå i den alder, som drenge-streger og lign. og det kan igen gå ud over kammeratskabet.

I de sidste år af krigen 1914-18 var Danmark hårdt plaget af "den spanske syge" og vi på glasværket var hårdt ramt. Skønt vi hver morgen - på glasværkets foranledning - gurgede hals, undgik mange alligevel ikke at blive smittet, - og enkelte med døden som udgang.

Som jeg før har forklaret, bestod en "stol" af 2 glasmagere, 1 lærling plus medhjælpere. Svenden på vores stol rantes af denne forbandede sygdom og døde få dage efter. Jeg var ikke meget værd, da jeg fik dette at vide. Vi havde blæst i de samme "piber" han og jeg, så jeg spekulerede meget i de

første dage herefter, om jeg nu var blevet smittet. Det var heldigvis ikke tilfældet, jeg fik først sygdommen et års tid efter, og tilmed i en meget mild grad.

Efter jeg var kommet i lære, var det som om, at de interesser, jeg ellers havde haft, faldt væk, - og nye kom til.

Tårnby Tekniske skole

Tårnby Tekniske skole blev oprettet den 18. oktober 1928 på initiativ af den senere forstander C. Pedersen. Undervisningen begyndte under beskedne forhold i et lokale på Korsvejens skole, der dengang var mellem- og realskole. I 1936 fik Teknisk Skole egne lokaler på Tårnbyvej 5 og samtidig blev Det Tekniske Selskab for Tårnby Kommune stiftet. Dette selskab gav skolen et økonomisk sikkerhedsnet, som den ikke tidligere havde haft. Formand for selskabet blev sognerådsformand N. P. Nielsen, som lige fra starten havde vist skolen stor interesse.

Selskabets formål var at yde moralsk og økonomisk støtte til arbejdet for at bibringe unge håndværkere, gartnere, handelslærlinge og andre den teoretiske undervisning som er et nødvendigt supplement til den praktiske uddannelse.

Lærerne var uddannede havearkitekter, skolelærere malermestre, installatører, maskinmestre, ingeniør og kunstmalere m.m.

I 1970 flyttede skolen til nogle lejede lokaler i lufthavnen, alle elever var da også på dette tidspunkt ansat i et luftfartsselskab og undertitlen på skolen var flytek-nisk lærlingeskole.

I lokalarkivet har vi kun nogle undervisningsplaner fra 1970/71. Her blev der undervist over 4 semestre i dansk og medborgerskab, teknisk engelsk, materiallære, værkstedsteknik, tegningslæsning, regning og matematik, fysik, aerodynamik og aeroplanlære, motorlære, elektroteknik og systemer, instrumentlære, love og anordninger, værkstedsøkonomi samt journalføring.

Kuno Madsen f. i 1928 fortæller om sine første arbejdspladser, læretiden og skolegang på Teknisk skole:

Da jeg gik ud af skolen i 1042 var jeg 13 ½ år gammel. Jeg begyndte at arbejde hos bager Svendsen i Søvang Alle. Jeg skulle være bydreng og bagerikarl. Der var jeg ca. ½ år, så købte bager-

H. Poulsen
KASTRUP-TAARNBY
FRAGT- & FLYTTEFORRETNING
 Søvangs Alle 10 - Kst. 185
 Indleveringsst.: Halmtorv 17, Rampe 1,
 Box 2 - Tlf. 8686, Lokal 2

Bageriet „Søvang“
 Søvangs Allé 7 Tlf. Kastrup 780
 Gunnar Placing
 Brødet bringes overalt

Annoncer fra Wesths telefonbog for Kuno Madsens to første arbejdsgivere.

mester Plasing bageriet. Jeg ville holde op men Plasing bad mig blive 14 dage, jeg skulle fortælle ham hvor kunderne boede, da han ikke var kendt i Kastrup. Jeg holdt så op efter de 14 dage.

Jeg kom så til at arbejde for fragtmand Helge Poulsen. Det var et slid uden lige. Som 14 årig bar jeg 100 kg sække med mel eller sukker ind til bager og købmand. Der var jeg ca. ½ år.

Vi er nu i år 1943. Jeg fik nu et godt sommerjob som piccolo hos DDL i lufthavnen. Jeg skulle køre trapperne til flyverne så folk kunne komme op og ned. Der kom ikke ret mange fly, det var jo under krigen. Det var mest tyske fly, men også et par danske: den store 4 motors Condor Jutlandia og en 3